

Ministru prezidentei L.Straujumai

Labklājības ministrijai
Valsts kancelejai

Rīga, 2014.gada 13.oktobris
Nr. 2014/AL-034

Par Ministru Kabinetā izskatāmo jautājumu par koncepciju „Par sociālās uzņēmējdarbības ieviešanas iespējām Latvijā” un sociālo uzņēmējdarbību regulējošā normatīva akta sagatavošanas termiņiem

Nodibinājums „Fonds atvērtai sabiedrībai DOTS” (iepriekš zināms kā Sorosa fonds – Latvija), Biedrība „Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS” un biedrība „Latvijas Samariešu apvienība”:

- 1) **atzinīgi novērtē un atbalsta Labklājības ministrijas izstrādāto koncepciju un iniciatīvu veidot politikas dokumentu ar mērķi radīt labvēlīgu vidi sociālo uzņēmumu izveidei un darbībai,**
- 2) **norāda uz nepieciešamību uzsākt darbu pie normatīvā ietvara izstrādes jau tagad, iesniedzot likumprojektu Saeimā līdz 2015.gada 31.decembrim;**
- 3) **aicina nesašaurināt Koncepcijā noteiktā pilotprojekta realizētāju loku.**

Sociālā uzņēmējdarbība ir objektīva realitāte un nepārtraukti augoša saimnieciskās darbības pieeja. Lielbritānijā sociālie uzņēmumi nodarbina vairāk kā 70 000 darbiniekus, savukārt citās Rietumeiropas valstīs, sociālie uzņēmumi ir būtiska ekonomikas sastāvdaļa. Atbalsts sociālajai uzņēmējdarbībai, kā daļai no jaunā Eiropas izaugsmes modeļa, tiek pausts visaugstākajos Eiropas Savienības lēmumu pieņemšanas līmenos. Piemēram, ES iekšējā tirgus komisārs Mišels Barnjē uzsvēra, ka ES dalībvalstīm ir jādara viess, lai radītu tādu ekosistēmu, kas veicinātu sociālo uzņēmumu attīstību¹. Politiskais atbalsts sociālajai uzņēmējdarbībai no Eiropas Komisijas un Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komitejas tika atkārtoti apliecināts

¹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-20_en.htm?locale=en

2014.gada 17.janvārī pieņemtajā Strasbūras deklarācijā „Sociālo uzņēmumu ieguldījums Eiropā”. Deklarācijā ikviens ES dalībvalsts tiek aicināts izveidot tādu sociālo uzņēmumu darbības vidi, kas veicina gan jaunu uzņēmumu izveidi, gan sekmētu esošo uzņēmumu darbību². Itālija, kas šobrīd ir prezidējošā valsts Eiropas Savienībā, sociālo ekonomiku un sociālo uzņēmējdarbību ir noteikusi kā vienu no prioritārām jomām prezidentūras laikā, īpaši uzsverot sociālo uzņēmumu lomu sabiedrības labklājības veicināšanā un drošības nostiprināšanā.

Šobrīd Latvijā nav normatīvā akta, kas definētu sociālā uzņēmuma juridisko status, kas palīdzētu nošķirt sociālos uzņēmumus no ikviens cita uzņēmuma vai nevalstiskās organizācijas citas darbības. Tāpat Latvijā nav radīta kāda īpaša valsts atbalsta sistēma sociālo uzņēmumu darbībai. Neskatoties uz juridiskā ietvara neesamību un valsts atbalsta mehānisma trūkumu, Latvijā jau tagad darbojas vairāki desmiti organizāciju, kuras varētu tikt atzītas par sociālajiem uzņēmumiem. Daļa no šiem uzņēmumiem ir izvēlējušies komersanta, citi nevalstiskās organizācijas juridisko formu. Kā to norāda eksperti, neviens no esošajām juridiskā formām nav sociālo uzņēmējdarbību veicinoša. Sociālie uzņēmumi, kas izvēlējušies komersanta juridisko formu, šobrīd strādā pēc tiem pašiem principiem un maksā visus tos pašus nodokļus, kādus maksā klasiskie komersanti, jeb tādi, kuru mērķis ir nopelnīt vairāk pašu labumam iepretim mērķim efektīvi risināt sociālo problēmu. Savukārt, sociālie uzņēmumi, kas darbojas kā nevalstiskās organizācijas, nevar attīstīt aktīvu saimniecisko darbību, jo to liez spēkā esošās tiesību normas.

Nerisinot jautājumu par īpaša statusa piešķiršanu sociālajiem uzņēmumiem un efektīvas valsts atbalsta sistēmas radīšanu, pastāv risks, ka esošie uzņēmumi daudz lēnāk spēs paplašināt savu darbību un jauni uzņēmumi netiks veidoti, tādejādi netiks sasniegts Koncepcijā noteiktais mērķis – veicināt sociālo uzņēmumu izveidi un darbību.

Apstiprinot Koncepciju aicinām Ministru kabinetu nesasaistīt pilotprojekta īstenošanu ar likumprojekta izstrādi, jo normatīvais ietvars nav tieši saistīts ar pilotprojekta īstenošanu un gaidāmiem rezultātiem. Mēs uzskatām, ka darbs pie likumprojekta izstrādes ir jāuzsāk jau šobrīd, jo Koncepcijas sagatavošanā ir veikta liela priekšizpēte – ir veikta ārvalstu pieredzes apkopošana, ir analizētas sociālo uzņēmumu iespējas un šķēršļi Latvijā, kā arī analizēti un piedāvāti dažādi risinājumi sociālo uzņēmumu atbalstam.

Realizējot pilotprojektu pirms likuma izstrādes, kas noteiks sociālā uzņēmuma definīciju un kritērijus, pastāv risks, ka no pretendētu loka var tikt nepamatoti izslēgtas organizācijas vai uzņēmumi, kas pēc būtības jau tagad atbilst sociālā uzņēmuma statusam un risina sabiedrībai svarīgas problēmas. Aicinām pilotprojekta ieviesējus nesašaurināt projekta realizētāju loku, par kritēriju nenosakot organizācijas juridisko formu.

² Strasbourg Declaration, http://ec.europa.eu/internal_market/conferences/2014/0116-social-entrepreneurs/docs/strasbourg-declaration_en.pdf

Pamatojoties uz iepriekš teikto, aicinām Ministru Kabinetu apstiprināt Labklājības ministrija izstrādāto koncepciju „Par sociālās uzņēmējdarbības ieviešanas iespējām Latvijā”; uzlikt par pienākumu Labklājības ministrijai izstrādāt normatīvo ietvaru sociālo uzņēmumu darbībai un atbalstam, iesniedzot to Saeimā līdz 2015.gada 31.decembrim; kā arī nenoteikt organizācijas juridisko formu kā būtisku kritēriju dalībai pilotprojektā.

Ar cieņu,

Sabiedriskās politikas
centra PROVIDUS
eksperte

A.Lešinska

Fonds atvērtai sabiedrībai DOTS
Administratīvā direktore/jurists

E.Prāma

Latvijas Samariešu apvienības
direktors

A.Bērziņš